

això invoquen dues escriptures del Nord de França, molt tardanes: en una es llegeix «hanc chartam scripsi et subscripsi et in *patulo* relegi», cosa que s'ha d'entendre 'en públic', amb una locució a base de l'adjectiu clàssic *patulus* 'obert', paral·lel a *in flagranti*, *in patenti* etc.; en l'altra, «factum est hoc --- apud Castrum Blesium intra curiam, retro palatium, prope turre, *patulo* inter caminayas quidem palatii sito»; és clar que no hem de cercar res del llenguatge viu sota aquell estil inflat, pseudo-clàssic: *sito* és una forma bàrbara per *situ*, i *patulus* és adjectiu no pas substantiu, 'en un lloc obert'. Altrament notem la falta metòdica que constitueix sempre una pseudoexplicació, com «manllevat del baix llatí» (pàl·lid i fantasmal reflex del llenguatge romànic), tractant-se de mots de vida popular, ufanosa i arrelada en la terra. — 7 No cal dir que aquest trasllat d'accent és impossible. Detalls sobre la vida de *patin* en els parlars de Vascònia, Cantàbria i Galícia es poden veure en la nota 9 de l'article del DECH. — 8 Sobre *padoent*, ultra el PSW i Du C., es pot veure el God., on n'hi ha testimonis fins a 1783, però sempre en el Sud de França. — 9 Tinguem en compte també l'ex. topogràfic, que cita Du C., de *patens* en el sentit de «iter apertum seu vadum», i, alhora, comparem-hi alguns casos de *patu* identificats amb un 'camí públic'. Potser també hi hem de relligar un port. ant. *padeliças* «lugares destinados a pastagem dos animaes» (amb un doc. de 1356, en Viterbo). — 10 Podríem anar fins a imaginar llistes municipals de terrenys d'un terme, en les quals el nom de cada un anés acompanyat de la menció *patuit*, o bé *non patuit*. — 11 Un sol ms. porta *padenc*, i en un sol cas: és tan isolat, que ni Levy ni ningú ha vacil·lat a admetre un error de lectura. Fóra tanmateix autèntic? Mentre no es confirmi, per altra banda, no en podem fer cas. — 12 Els uns entenen 'terra oberta', però sembla que pertot és 'pasturatge': *padoentiis seu pascuis* 1322, *las plassos comunos barrat ou padoens* 1265, *paduenta seu theatra*, i més cites; «champ de foire de Miélan», cf. els glossaris dels materials recollits per Luchaire i Millardet; *paduén* en el Baix Armanhac, land. *paribén*, Polge, *Mél. Phil. Ger-soise* 1964, 52. Interessa l'existència d'una rèplica de *padoensa* a l'Alt Aragó: «Algunas entradas e *patovienças* para nuestros ganados --- (los de Biescas) atorgamos paso, entrada, si quiere *patoviença*, que podays entrar, pacer, espleytar con vuestros ganados ---»; més avall torna a sortir «*patobiença* siquiere paxienta», «entradas e *patobienças*», «entrada siquiere *patoviença*» i encara algun cop més en un doc. de la Vall de Tena de 1484 (N. Tomás, *Doc. Ling. A. Ar.*, 149.13, 28, 38, 55, 68). Forma valuosa, ja pel mer fet de ser aragonesa, i no sols perquè la *-t-* ens acabaria de treure del cap (si l'haguéssim tinguda) la idea d'alguna estranya evolució del sc de PASCERE (i en canvi ens comprova la sorda *-r-* encara conservada), sinó pel fet de retrobar en un ambient lingüístic, tan diferent i tan arcaic com el de l'Alt Aragó, el mateix complex fenomen d'analogia que

suposem per al gascò i occità. — 13 És útil engruixir la documentació de *padoent* i afins, vista llur importància decisiva en aquests problemes. Enlloc tan arrelats com en els Pirineus gascons, però en aquests, d'un cap a l'altre, i de temps ben antics: ja en docs. fundacionals del priorat de Montsaunès, al Sud de Saint Gaudens: «asolbeg B. de totz los *padoéntz* e totz los erbaggés, e ls boscs e las aigüas, a Deu e a la mason de Montsalnés» (alta ribera del Salat, i prop de Salí(n)es) any 1179, Luchaire, *Recueil d'Anc. Doc. Gc.*, 5). «Lo *padoent* dels Brulhs, e l *padoent* del Benegre, e l *padoent* del Aubar, e u de Carrera Vielha --- totz aquestz *padoentz* son datz al poble de St. Gaudens» a la *Grande Charte* de St. Gaudens, de 1203 (Mondon, posant-ho en el capítol de «terres seigneuriales données à ---», tradueix «tènement», veg. pp. 46 i 203). Això continua en les antigues dades de Bigorra i, encara més, del Bearn; si en aquells es tracta més aviat de peces de terreny, en aquests es veu també ben clara la noció d'un dret referent a aqueix terreny: «agen *padoentz*» preceptua un text de 1336; «la dita besiau e singulars de Saubanhon an *padoent* de talh, de dalh, jasilhe, de dent et d'arroos, ab totz los bestíars» a. 1410 (*Cart. d'Ossau*, 78.39, 118.41). Sens dubte, també en el Bearn, pot designar una peça de terreny, ben comparable al *patu*: «lo *padoent* aperat lo Junque», d'un doc. de 1488 és avui una plaça pública del gros poble de Jurançon, a l'esquerra del Gave, fit a fit de Pau; *Lo Padoent de Coste-Busy* d'un doc. de 1675, és una muntanya entre Aste-Beon i Castet, a l'Alta Vall d'Ossau; i avui s'anomena *Padoum* (PRaymond, *Dict. Top. B-Pyr.*, s. v.), forma aquesta que no deixa d'intrigar-nos bastant: ¿hi ha aquí algun fenomen de fonètica sintàctica (< *padoen* de *z*?) o més aviat podríem pensar en quelcom de més afí amb el tipus *patu*, p. ex. un genitiu **PATUOM*, amb la desinència *-ōm* dels genitius plurals indoeuropeus? En tot cas, d'altra banda tenim el verb en *-oir*, per a 'péixer' (amb al·lusió, o sense, a l'exercici d'aquells drets); les dades del verb són més tardanes, des de mj. S. xiv: «ls habitants de Nulh ab lors bestíars usen e *padoexen* per tots als forests de la Bassere», a. 1333 en el *Libre Vert* de Benac (158); «y pusquen acabar --- et *paduyr*» a. 1336; *padoir* 1425; «lo diit boeu --- trobat et attent [de *atènyer*, part.] *padoin*» c. 1435 (*Cart. d'Ossau*, 79.8, 138, 212); com es veu el verb pot portar el nom dels animals com a subjecte del verb, com a simple equivalent de 'péixer', i també en els altres casos es pot entendre així. El verb, en canvi, sembla tenir àrea geogràfica més vasta, car sembla que va amb això el prov. *apadoiri*: «li fourèst --- coume la mouié qu'en plen amour councéu ['concep'], / éli, sens fin *apadouido*, / aquí se chalon ---», *Calendau* (trad. «sans fin luxuriantes» IX, 24.4). En fi, el substantiu abstracte *padoence*, amb acompanyament sinonímic de *pexence*: «que-y han *pexence* e *padoence*» a. 1326; «pod peynherà --- los bestíars e gens de Pozag --- dino que de voluntad de cascuna partida procediis